

2021-040

Archeologienota Lokeren industriezone lot 18

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

22-2-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Lokeren industriezone lot 18 (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied maar waarbij de totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 6171m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is west-oost georiënteerd. Tot voor kort was het in gebruik als landbouwgrond, maar recent ging het deel uitmaken van een groot bedrijventerrein. Op de luchtfoto van 2020 is de aanleg van de wegenis in dit bedrijventerrein volop aan de gang, ook rond het plangebied. Ten westen komt de toekomstige Metaalbewerkerstraat te liggen, ten noorden de Ambachtenstraat. Ten oosten is een nieuwe afwateringsgracht aangelegd. Bij deze werken is er ook activiteit/graafwerken/grondstockage te zien langsheen de westelijke, noordelijke en oostelijke grenzen op het plangebied. De exacte bodemimpact van deze werken op het plangebied is niet gekend. Het voormalige landbouwkarakter van het terrein is nog te herkennen op het centrale deel van het plangebied.

Het plangebied is op ruime afstand ten zuidwesten van de kern van Lokeren, in een landbouwzone tussen het gehucht Everslaar in het noorden en de E17 in het zuiden. Op de Ferrariskaart van ca. 1777 is reeds te zien dat het plangebied en de omgeving in gebruik zijn als landbouwgronden. Op de 19de-eeuwse kaarten is eenzelfde situatie te zien: onbebouwde landbouwpercelen, waarbij de huidige percellering reeds herkenbaar is. Op de topografische kaart van 1937-1938 is net ten oosten van het terrein een landweg te zien, die toegang geeft tot de landbouwpercelen. Ook op de luchtfoto van 1971 is deze landweg te zien. Op het terrein zijn langs de perceelsgrenzen enkele bomen te zien op deze foto, en ook op de latere luchtfoto's. In 2019-2020 wijzigt de situatie van het plangebied door de infrastructuurwerken aan het bedrijventerrein. Voordien was het minstens sinds eind 18de eeuw onveranderd in gebruik als landbouwgrond. Er hebben in die periode geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied; de recente werken aan de omliggende toekomstige straten hebben mogelijk voor een bodemverstoring gezorgd aan de grenzen van het plangebied.

Lokeren is gelegen in zandig Vlaanderen. De stad ontwikkelde zich langsheen de Durme. De stadskern en de omgeving is vrij vlak en eerder laag gelegen. Het plangebied bevindt zich op lagere gronden, ten westen en op grote afstand van de Durme, verder ten westen zijn de gronden iets hoger gelegen. Ca. 75m ten zuiden van het plangebied loopt de Lokerenbeek in west-oost richting, vanaf de hogere gronden in het westen naar de Durme in het oosten. De loop ervan is echter danig gewijzigd bij de aanleg van de E17, het deeltje nabij het plangebied is echter wel nog de originele bedding. Op siteniveau is op het digitale hoogtemodel te zien dat het maaiveld van het plangebied te situeren is tussen ca. +5,30 en +5,50m TAW, met enkele dieper insnijdende perceelsgreppels.

Op de bodemkaart wordt het plangebied hoofdzakelijk aangeduid als Sdb: matig natte lemig zandbodem met structuur B horizont. In het noordwesten is ook een deeltje Zdb aanwezig: matig natte zandbodem met structuur B horizont. Voorafgaand de ontwikkeling van de wegenis rondom

het plangebied werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarbij o.a. een aantal boringen langsheen de grenzen van het plangebied werden geplaatst. De bodem bleek over het algemeen matig bewaard, en wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door een A(a)p-(A/C)-C profiel, waarbij de B-horizont niet meer aanwezig was. Dit bodemkaart is dus niet (langer) correct voor de directe omgeving van het plangebied, en bij uitbreiding voor bijna het gehele bedrijventerrein. Er werd op basis van de landschappelijke boringen een lage verwachting voor in situ bewaarde steentijdsites toegekend aan het terrein, met uitzondering van een kleine zone ten zuiden van de Lokerenbeek waar een goed bewaarde B-horizont werd aangetroffen in 3 boringen.

Op het toekomstige bedrijventerrein gebeurden recent enkele proefsleuvenonderzoeken, onder meer in de toekomstige straten rond het plangebied. Hierbij werden voornamelijk sporen van landgebruik en -indeling aangetroffen, die ten vroegste uit de late middeleeuwen dateren. Het archeologisch niveau nabij het plangebied manifesteerde zich vanaf amper 30-40cm diepte. Er werden nog geen belangrijke archeologische sites gevonden die duiden op effectieve menselijke bewoning of begraving in het verleden. Dit wil echter niet zeggen dat deze niet aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het plangebied. Door het langdurige landbouwgebruik kunnen eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring kennen. Algemeen kan aan het terrein een eerder lage archeologische verwachting gegeven worden voor sites met grondsporen uit diverse periodes. Voor in situ bewaarde steentijd artefactensites geldt een bijzonder lage verwachting.

Op het plangebied wordt een industrieel gebouw voorzien, met toegang langs de westelijke zijde. In het westelijke deel worden burelen ingericht, centraal een loods en in het oosten een stapelplaats. Rond het gebouw komt een betonverharding te liggen, meerdere parkeerplaatsen in klinkerverharding en 2 wadi's. Langs de oostelijke en zuidelijke grens wordt een smalle groenzone voorzien, langs de noordelijke en westelijke grens worden ook nog enkele kleinere groenzones ingericht. Het gebouw wordt gefundeerd op kolommen die op regelmatige afstand van elkaar worden ingepland. Rondom het gebouw worden een aantal nutsvoorzieningen aangelegd (regenwaterput, septische put, KWS-afsciders) in de bodem. Algemeen kan op het volledige terrein uitgegaan worden van een bodemverstoring van 60 tot 80cm diep (bouwrijp maken van het terrein, bouwwerken, wadi's, verhardingen, nutsleidingen, werfverkeer), met plaatselijk diepere ingrepen voor de funderingskolommen en de nutsvoorzieningen.

Het plangebied kent een eerder lage archeologische verwachting voor archeologische sites met grondsporen, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zullen een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, dat zich ondiep onder het maaiveld kan manifesteren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden, in uitgesteld traject.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek, de modaliteiten hiervan worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

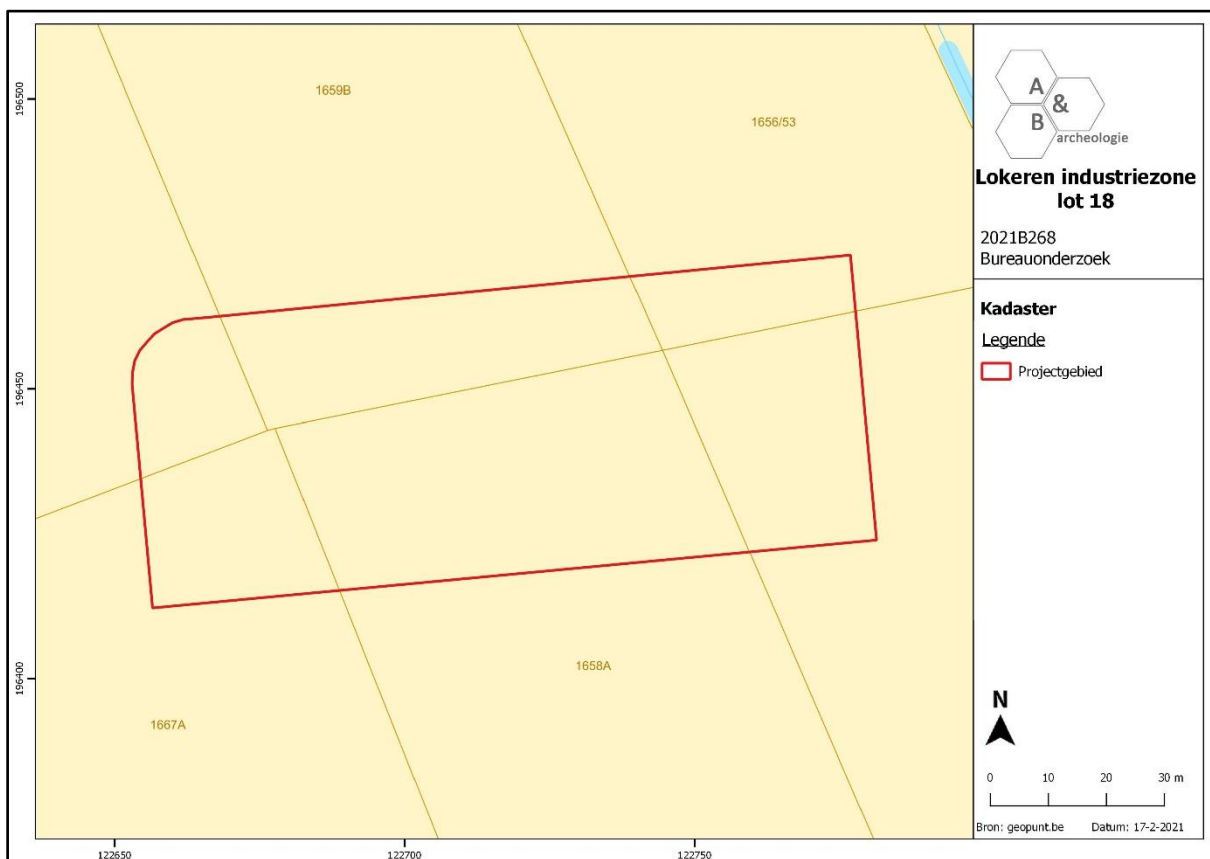
Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Lokeren, nieuwe industriezone tussen E17 en Everslaarstraat, lot 18

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 122649,80 en Y: 196409,86; X: 122784,59 en Y: 196475,42

Oppervlakte plangebied: 6171m²

Kadastergegevens: Lokeren, afdeling 2, Sectie B, perceel 1666B, 1659B, 1656/53, 1667A, 1658A, 1657A

Het plangebied komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

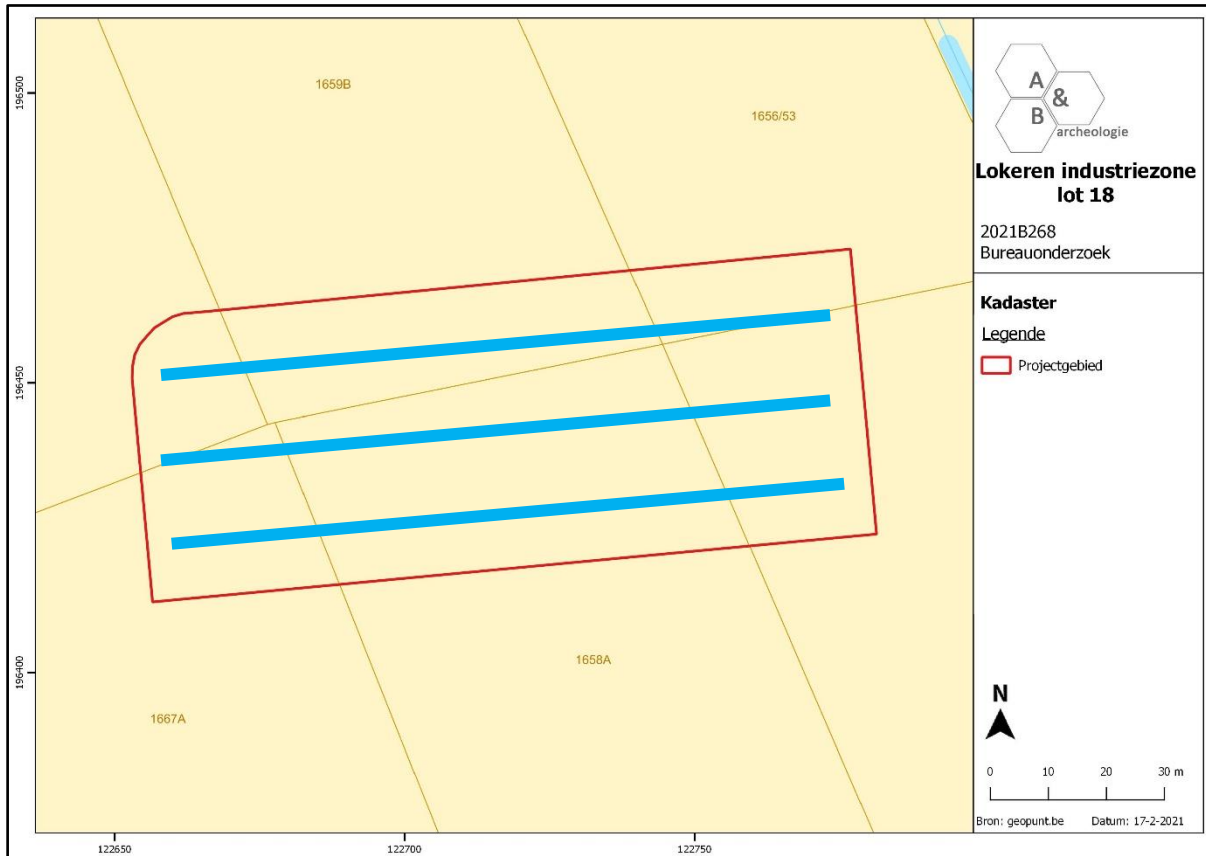
Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en worden georiënteerd volgens de lengterichting van het plangebied. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 617m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 154m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 771m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.